

Bóna, Martin

Odišiel Ing. Miroslav Matejka (30.01.1976-23.05.2025)

Archaeologia historica. 2025, vol. 50, iss. 2, pp. 763-765

ISSN 0231-5823 (print); ISSN 2336-4386 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.82960>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 18. 12. 2025

Version: 20251216

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

KRONIKA

Odišiel Ing. Miroslav Matejka (30. 1. 1976 – 23. 5. 2025)

Pamiatkarskú i archeologickú verejnosť prednedávnom zastihla nečakaná správa o náhlom úmrtí stavebného historika a pamiatkara, Ing. Miroslava Matejku, ktorý nás navždy opustil vo veku nedožitých 50 rokov. Jeho meno sa spája predovšetkým s výskumom a záchranou hradných stavieb na Slovensku, ktorým spolu s ďalšími pamiatkami venoval svoje celoživotné úsilie.

Jeho odborné smerovanie azda najlepšie symbolizoval hrad Uhrovec situovaný neďaleko rodných Bánoviec nad Bebravou, ktorého histórii a návrhu obnovy venoval pozornosť už na strednej škole a hlavne počas vysokoškolského štúdia na Stavebnej fakulte STU v Bratislave. Tam sa špecializoval na odbor Architektúra a v roku 1999 ukončil štátnice spolu s voliteľným predmetom Dejiny architektúry. Následne si svoje pamiatkarské vzdelanie rozšíril postgraduálnym štúdiom na Academii Istropolitanae Nove vo Sv. Jure (1999/2000) a začal úzko spolupracovať s Nadáciou pre záchranu kultúrneho dedičstva, ktorá sa od roku 1996 sústredila na výskum a obnovu hradu Uhrovec. Ešte počas postgraduálneho štúdia uskutočnil spoločne Ing. P. Gutekom prieskumy a zameriavania viacerých zaniknutých slovenských hradov, ktorých výsledky aj uverejnili.

Profesionálnu činnosť začal najprv ako živnostník spolupracujúci s projektantmi pozemných stavieb, no oveľa viac ho lákala oblasť výskumu a obnovy pamiatok. V roku 2004 nastúpil ako mladý sondážny pracovník do kolektívu Mestského ústavu ochrany pamiatok v Bratislave a v spolupráci s Mgr. P. Horanským a PhDr. Z. Zvarovou sa podieľal na mnohých výskumoch pamiatok Bratislavy, najmä mestského opevnenia, meštianskych domov a neskôr i Bratislavského hradu. Spoločne s P. Horanským uskutočnili aj výskum Šarišského hradu (2005). Jeho pracovitosť a bystré oko ho rýchlo pozdvihli na profesionálnu úroveň a aj vďaka svojim praktickým znalostiam historických stavebných technológií sa čoskoro stal žiadaným profesionálnym spolupracovníkom a konzultantom. Okrem dlhoročnej výskumnej spolupráce s PhDr. Z. Zvarovou na početných slovenských kaštieloch i kostoloch sa od roku 2005 spojil s Ing. arch. M. Bónom, s ktorým dve desaťročia spolupracoval na výskumoch významných hradných lokalít, ako napr. Beckov, Považský hrad, Uhrovec, Trenčín, Biely Kameň, či Bojnice a na výskumoch viacerých sakrálnych objektov. Svoje zameranie na fortifikačné stavby prejavil aj v dlhoročnej spolupráci s Mgr. M. Šimkovicom na spoločných výskumoch hradov Korlátka, Brekov, Budatín, Jasenov, Kamenica a ďalších. Nezanedbateľná bola aj jeho spolupráca na archeologických výskumoch stredovekých stavieb, či už to boli archeologicky odkrývané sakrálné stavby (napr. Závada, Lednica, Nitra – Martinský vrch) alebo fortifikácie (Bratislavský hrad, mestské opevnenia Trnavy, Beckova a Trenčina).

Okrem výskumnej činnosti bola M. Matejkovi srdcu blízka fyzická záchrana hradných zrúcanín. Jeho remeselná zručnosť prepojená so záujmom o historické stavebné remeslo sa premietla do dlhoročnej spolupráce s postupne sa rozmáhajúcimi občianskymi združeniami na záchranu

Miroslav Matejka počas výskumu Čachtického hradu v roku 2013. Foto M. Bóna.

hradných zrúcanín, ktorým aktívne vypomáhal nielen pri murárskych prácach ale i odborným poradenstvom. Stal sa tiež zakladajúcim členom Občianskeho združenia Hrad Uhrovec (2015), v rámci ktorého pokračoval v osobnom úsilí na záchranu hradnej zrúcaniny a zároveň niekoľko rokov metodicky spolupracoval s Krajským pamiatkovým úradom v Trenčíne v usmerňovaní obnovy fortifikačných stavieb.

Fundovanosť a bohaté skúsenosti stihol postupne odovzdávať aj v publikačnej činnosti. Okrem autorskej spolupráce s M. Slámkom na niektorých populárno-náučných publikáciách (Zrúcaniny hradov na trojrozmerných fotografiách 2005; Kamenní strážcovia I–III, 2003–2012) sa ako spoluautor podieľal aj na menších hradných monografiách (Beckov 2013; Korlátka 2013; Turňa 2016; Uhrovec 2018) a tiež na väčších odborných monografiách (Spoznajme problémy zrúcanín 2008; Bratislavský hrad 2014; Budatínsky hrad 2017; Život hradu Bystrica 2018), pričom výsledky svojej práce premietol aj do mnohých štúdií v odborných periodikách.

Pre Miroslava Matejku bola charakteristická nielen odborná fundovanosť, ale i vzácna pokora, skromnosť a nezištná otvorenosť pre zdieľanie sa s odbornými postrehmi a skúsenosťami, čo z neho vytváralo jedinečnú osobnosť na poli pamiatkovej starostlivosti a veľmi dobrého spolupracovníka. Jeho dlhoročné plné nasadenie a neutichajúca túžba pomáhať sa ale časom odzrkadlili na rastúcich zdravotných problémoch a na ďalších dôsledkoch preceňovania vlastných schopností. Nakoniec už jeho silné srdce nevydržalo znášať dlhodobý tlak navŕšených ťažkostí a odzvonilo skorý koniec pozemského života nášho kamaráta, kolegu a skvelého odborníka. Aj keď sa táto skutočnosť dá prijímať len s trpkou ľútosťou, môže ju aspoň trochu utíšiť srdečná vďačnosť za všetko, čím pre nás bol, čím nás obohatil a čo tu pre nás i budúce generácie svojim dielom zanechal. Nech sa jeho duša naplní vytúženým pokojom a napreduje do Stvoriteľom pripraveného života v plnosti...

Martin Bóna

